

Overweging bij Matteus 5,1-2 op 1 februari 2026

Vorige week had Jezus nog maar vier leerlingen.

Vandaag heeft hij al een hele grote groep leerlingen. Het kan snel gaan.

Vorige week riep Jezus in één enkele zin op tot bekering: “Word mens in het koninkrijk der hemelen. De nieuwe wereld die God ons geven zal”.

De beginzin van de lezing van vandaag is een stuk uitvoeriger dan gewoonlijk.

In die tijd toen Jezus de menigte zág.

Wat hij ziet is een grote groep mensen die er niet goed aan toe zijn.

Ze hebben verdriet, ze worden in de samenleving niet gezien, ze zijn arm en kwetsbaar. De menigte zoekt iemand die zich hun lot aantrekt, iemand die hen zal redden uit hun benauwdheid. Jezus ziet en hen wordt door hen geraakt. Zij zijn als een schare zonder herder. Hij wordt door medelijden bewogen.

Wat hij ook ziet is, dat er mensen zijn die kwaliteiten hebben.

Die eigenschappen in huis hebben om een samenleving op te bouwen.

Barmhartigheid, vredesgezindheid, oprechtheid, belangeloosheid.

Wanneer er gerechtigheid heerst, wanneer mensen oprecht elkaar het goede gunnen, dan komt er een nieuwe wereld, dan breekt het Koninkrijk van God door.

Jezus ziet mensen in hun kwetsbare kanten én met hun goede kanten.

Met deze mensen kan de nieuwe wereld van God beginnen, kan iets van Gods rijk kan doorbreken in de wereld.

Jezus ziet de menigte en gaat de berg op.

Hij gaat naar een plek waar een ontmoeting met God mogelijk wordt. Boven de menigte uit. Eeuwen geleden ging Mozes de berg op om het woord van God te horen en zijn volk namens God toe te spreken. Jezus voelt zich als een nieuwe Mozes geroepen om Gods woord voor mensen te horen en door te geven.

Hij ziet de menigte. Op de berg gaat Hij zitten. De berg wordt als het ware een zetel, een leerstoel, een zetel van door God gegeven gezag.

Jezus zelf wordt een nieuwe Mozes, iemand die met gezag richtingwijzers kan geven naar een samenleving zoals God dat wil. Zo kunnen we heel de Bergrede – de hoofdstukken vijf tot en met zeven - lezen: richtingwijzers naar een nieuwe wereld.

Als Jezus zit, komen zijn leerlingen bij hem. Vraag: Zitten wij ook onder hen?

En dan begint Hij de menigte in hun ongelukkigheid geluk te wensen.

God heeft je gezien. Dat is het geluk van mensen in ellende: God ziet ons en leeft met ons mee. Diezelfde God roept mensen ook op om hun kwaliteiten in te zetten om het leed en het lot van anderen te verlichten.

Hij roept beide groepen op tot gerechtigheid en om samen één gemeenschap te vormen waarin Gods goedheid aan het licht kan komen.

Die uitvoerige beginzin maakt duidelijk: Jezus wil de nieuwe Mozes voor ons zijn.

Hij wil ons de richting wijzen naar een nieuwe samenleving.

Hij wil ook vandaag dat ons land, onze werldsamenleving, iets ervaart van de goedheid en de nieuwheid van God.

De werldsamenleving is op dit moment chaotisch omdat mensen die macht hebben, volkomen ongeschikt zijn om die macht ten goede aan te wenden.

Macht is verworden tot vriendenpolitiek en financieel eigenbelang.

De belangrijkste waarden om een wereld op te bouwen worden geminacht: solidair zijn is niet belangrijk, hulp armen is overbodig, eerlijk delen past niet bij hebberigheid en inhaligheid.

Is het in ons land anders? Er is een verschil als de ene fractieleider zegt: wij steken ons handen uit naar de oppositie om te kijken naar samenwerking.

En de ander die triomfantelijk roept: wij hebben voor ónze kiezers veel binnengehaald.

Jezus wil de nieuwe Mozes voor ons zijn. Maar willen wij ons wel door Hem laten leiden? Willen wij iets proeven van de goedheid en nieuwheid van God? Willen wij iets van God zichtbaar en ervaarbaar maken?

Als leerlingen van Jezus kunnen we er niet onderuit dat wij zijn Woord willen spreken. Zijn geboden onder de aandacht van de samenleving willen brengen. Dat is :De oproep tot gerechtigheid en vrede laten klinken. Ten gunste spreken van al mensen die in onze samenleving ziek en oud zijn en zorg nodig hebben. We kunnen er niet onder uit onze kwaliteiten in te zetten voor kwetsbare mensen. Jezus de nieuwe Mozes roept ons zelfs op tegenstand geduldig te verdragen, beschimpingen voor lief te nemen en te volharden in de moed om zachte en vriendelijke mensen te zijn.

De profeet Sefanja zegt dat de zachtmoedige mensen kunnen rekenen op de steun van God zelf. Als de wereld ons land en misschien ook wijzelf de foute kant opgaan, dan laat Hij nog altijd een ootmoedig en bescheiden volk van zachtmoedige mensen achter in ons midden.

In onze ontkerkelijkte en individualistische samenleving waarin maar al te vaak het dikke ik van de gegoede mensen centraal staat, vormen wij als kleiner wordende groep leerlingen van Jezus een bescheiden kern.

De kerk leeft in ons land als een groepje mensen dat de moed heeft zachtheid, behulpzaamheid en vredesgezindheid aan te prijzen als toekomst voor een nieuwe wereld.

Jezus begon zijn toespraak tot ons met: zalig, gefeliciteerd, op de goed weg, het echt geluk, gelukkig ben je, goed eraan toe. Al die oproepen tot geluk.

Het is echt een reden tot vreugde en hoop dat Jezus naar ons omziet,
dat Hij ons wijst op onze verantwoordelijkheid voor elkaar,
dat Hij de weg naar waarachtig leven is en dat Hij met ons gaat als wij zijn
richtingwijzers durven te gaan.

Pastor Tom Buitendijk o.carm.